

The (Nearly) Unforgivable Sin of Chilul Hashem

**שיעורים בשערי תשובה לר' יונה זצ"ל – שיעור ד' [שער רביעי]
חודש אלול, תשע"ה - ק"ק בני ישורון**

**(1) שערי תשובה לרבינו יונה זצ"ל
שער רביעי – חילוקי הכפרה [כ"ב סימנים]**

(2) מסכת יומא דף פו.

שאל ר' מתיא בן חרש את ר' אלעזר בן עזריה ברומי שמעת ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש? אמר שלשה הן, ותשובה עם כל אחד ואחד. **עבר על עשה ושב - אינו זו משם עד שמוחלין לו**, שנאמר "שובו בנים שובבים" (ירמיהו ג, יד). **עבר על לא תעשה, ועשה תשובה - תשובה תולה ויוה"כ מכפר**, שנאמר "כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם" (ויקרא טז, ל). **עבר על כריתות ומיתות בית דין, ועשה תשובה - תשובה ויוה"כ תולין ויסורין ממרקין**, שנאמר "ויפקדתי בשפט פשעם ובנגעים עונם" (תהלים פט, לג). **אבל מי שיש חילול השם בידו, אין לו כח בתשובה לתלות, ולא ביוה"כ לכפר, ולא ביסורין למרק, אלא כולן תולין ומיתה ממרקת** שנאמר "ונגלה באזני ד' צבקות אם יכפר העון הזה לכם עד תמתנו" (ישעיהו כב, יד).

(3) מסכת יומא דף פו.

היכי דמי חילול השם? אמר רב: כגון אנא אי שקילנא בישראל מטבחא ולא יהיבנא דמי לאלתר... רבי יוחנן אמר: כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין. יצחק דבי ר' ינאי אמר: כל שחביריו מתביישין מחמת שמועתו (היינו חילול השם)... אביי אמר: כדתניא "ואהבת את ה' אלקיך" (דברים ו, ה) שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש ת"ח ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו? אשרי אביו שלמדו תורה אשרי רבו שלמדו תורה, אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו!... אבל מי שקורא ושונה ומשמש ת"ח, ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו? אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה! פלוני שלמד תורה ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו...

(4) פרקי אבות – פרק ד, משנה ה

רבי יוחנן בן ברוקא אומר כל המחלל שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי, אחד שוגג ואחד מזיד בחלול השם:

(5) אמת ליעקב על מסכת אבות – עמ' קיב-קיג (ר' יעקב קמנצקי זצ"ל)

הכוונה בזה שבחילול ה', וכש"כ בקידוש ה', אין העיקר המעשה ופעולת המצוה, אלא העיקר הוא התכלית והנפעל, והיינו שיתקדש שמו בעולם או שלא יתחלל שמו בעולם, ולכן אין הבדל אם הפעולה נעשתה בשוגג או במזיד, אלא כל שהתוצאה מהפעולה היא קידוש השם הרי הוא נשכר וכל התוצאה מהפעולה היא חילול ה' הרי הוא נענש.

(6) ישעיה – פרק מג, פסוק ז (ע"פ המשל שנאמר ע"י ר' יצחק דוד גוטפארב זצ"ל¹)

כל הנקרא בשמי וְלִכְבוֹדִי בְּרֵאתוֹ יִצְרָתוֹ אֶף עֲשִׂיתוֹ.

(7) רמב"ם – הלכות יסודי התורה, פרק ה, הלכה יא

ויש דברים אחרים שהן בכלל חילול השם, והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם, ואע"פ שאינן עבירות הרי זה חילל את השם...

¹ עיין הלקח והלבוש על פרקי אבות – חלק ב, עמ' קלא

8) להורות נתן – פרקי אבות, פתיחה – עמ' ט (ר' נתן געשטעטנר זצ"ל)

ומסובר על בעל חפץ חיים זצ"ל, שפעם אחת הוכיח לתלמידיו שיהיו מידותיהם מתוקנות שאם לא כן יאמרו שתלמידי חכמים אין מעשיהם מהוגנים. ואמר לו תלמיד אחד והלא אנחנו איננו בגדר תלמידי חכמים? וענה לו החפץ חיים אף אם אין אתם תלמידי חכמים לשאר ענינים, אבל אתם כבד בגדר תלמידי חכמים לכדי שעמי הארץ יוכלו לומד עליכם שתלמידי חכמים אינם מתנהגים כהוגן².

9) שערי תשובה – שער רביעי, סי' ד - ה (רבינו יונה זצ"ל)

ד) ויש עון אשר לא תנקה הנפש ממנו ובלתי טהורה היא ואינה רצויה, עד אשר המות יפריד בינה ובין הגוף אשר חטאה בו, כמו שיש חולי שלא ינקה הגוף ממנו כל הימים; והוא עון חלול השם...

ה) וגם לחלי הזה, אף על פי שאין לו מרפא על דרך שאר העונות, ימצא לו מרפא, אם יעזרהו השם יתברך לקדש תורתו נגד בני אדם, ולהודיע לבני אדם גבורת השם וכבוד הדר מלכותו, וסר עונו ברוב גודל כשרון המעשה שהוא בהפך מן המעשה אשר נואל ואשר חטא בו. כמאמר הרופאים על חלי הגוף, כי ירפא בהפכו והעלה ארוכתו בתמורתו... ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא בתרא ד, א): בענין הורדוס שהרג את החכמים, ושאל עצה לבבא בן בוטא אם יוכל לרפוא לו ולגהות ממנו מזור, ויאמר אליו: אתה כבית נרו של עולם! לך ועסוק באורו של עולם והשתדל בבנין בית המקדש!

10) רוח חיים על פרקי אבות – פרק ד (ר' חיים מוולאזין זצ"ל)

אחד שוגג ואחד מזיד בחלול השם. על דרך שכתב בזה"ק "מחלליה" לשון לחילול, כי מלא כל הארץ כבודו, ובמקום שנעשה עבירה מסלק הוא ית"ש כביכול שכינתו ונעשה חלל. ודי להבין.

11) שערי תשובה – שער רביעי, סי' טז (רבינו יונה זצ"ל)

טז) עתה נדבר על מי שיש בידו עון חלול השם, שלא יתכפר עונו ביסורים. והנה הקדמנו, כי יש לו רפואות תעלה אם יקדש את השם יתברך תמיד. עוד תמצא לו כפרה בהגיונו תמיד בתורה ויגיעותו בה, כאשר אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ראש השנה יח, א): "אם יתכפר עון בית עלי, בְּזָבַח וּבְמִנְחָה" (שמואל א, ג, יד): בזבח ובמנחה אין מתכפר, אבל מתכפר בדברי תורה. ואף על פי שהיה עון בית עלי מחלול מצות קדשים, כמו שנאמר "בַּעֲוֹן אֲשֶׁר יַדַּע, כִּי מִקְלָלִים לָהֶם בְּנֵי" (שם פסוק יג). והנה כי התורה רפואה לכל מכה נחלה מאד, על כן כתוב "מִרְפָּא לְשׁוֹן עַץ חַיִּים" (משלי טו, ד).

12) כוכבי אור [בסוף ספר אור ישראל] – מאמר ב (ר' יצחק בלאזר זצ"ל)

והנה כשם שעון חלול השם הוא גדול מכל העוונות, כן לעומת זה המצוה של קידוש השם הוא גדול מכל המצוות...

13) קול דודי דופק – עמ' קמה-קמז (ר' שלום שבדרון זצ"ל, המגיד מירושלים)

איתא בחז"ל: "אמר הקב"ה, אם אתם עוסקים בתורה, מעלה אני עליכם כאלו לא חטאתם מימיכם". ומהו פירוש הדברים? הנה כתב הרמב"ם בהל' תשובה (ב: ד), "מדרכי התשובה: להיות השב צועק תמיד לפני השם וכו', ומשנה שמו, כלומר: אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים" עי"ש. ומבואר בזה שלא סגי לשנות את ה"מעשה" בלבד, אלא תכלית התשובה היא לשנות את ה"עושה"... הנה אמרו בגמרא (קידושין דף ל) "אמר להם הקב"ה לישראל: בני, בראתי יצר הרע – ובראתי לו תורה תבלין". והיינו, שכמו שהתבלין משנה את טעם האוכל לגמרי, כך התורה הופכת את כל טבעי האדם, וממתקת אותם... נמצא, שהתורה הופכת את האדם, ומשנה את כל מהותו, עד שנהיה לאיש אחר ממש!!

² See Reb Irving Bunim's *Ethics from Sinai*, volume 2, pg 44 as well.